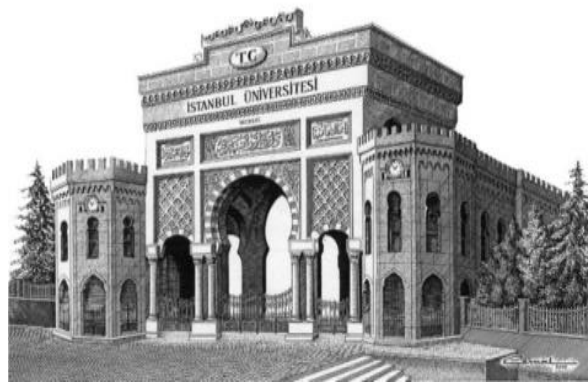

Güncel problemler ışığında hasta-hekim, hekim-hekim ilişkisi (Güncel sorunlar ve çözüm önerileri)

Dr. Mehmet Akif Karan

İÜ, İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD, Geriatri BD

XII. İstanbul Dahiliye Klinikleri Buluşması
İstanbul, 11 Kasım 2022

Hekim kimdi?

Kongo, Zulu kabilesi, büyücü-hekim, 1930

Alaska, yerli şaman, bitki kökleri ve rüzgarla şifa

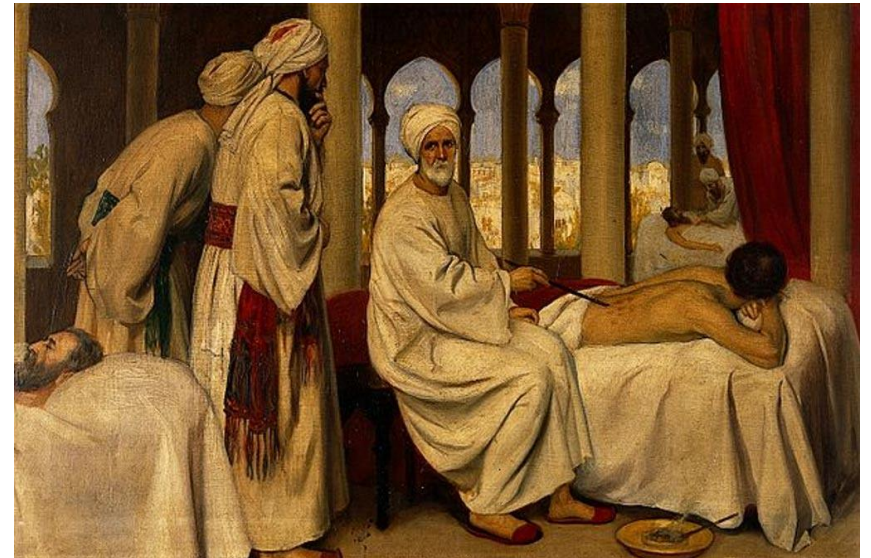
Veba salgını

İslam medeniyeti

Ortaçağ

Hekim kimdi?

- Bazen baba, bazen hakim, bazen lider, bazen nasihat eden, bazen bilge
- Her zaman önde, yukarıda ve genellikle de tartışılmaz bir pozisyonda
- Hekimler ile diğer bireyler arasındaki eşitsizlik
 - Farklı bilgi düzeyi
 - Bilgiye ulaşma güçlüğü
 - Genel eğitim düzeyinin düşüklüğü
 - Eğitimin zorluğu

Hekim - Hikmet

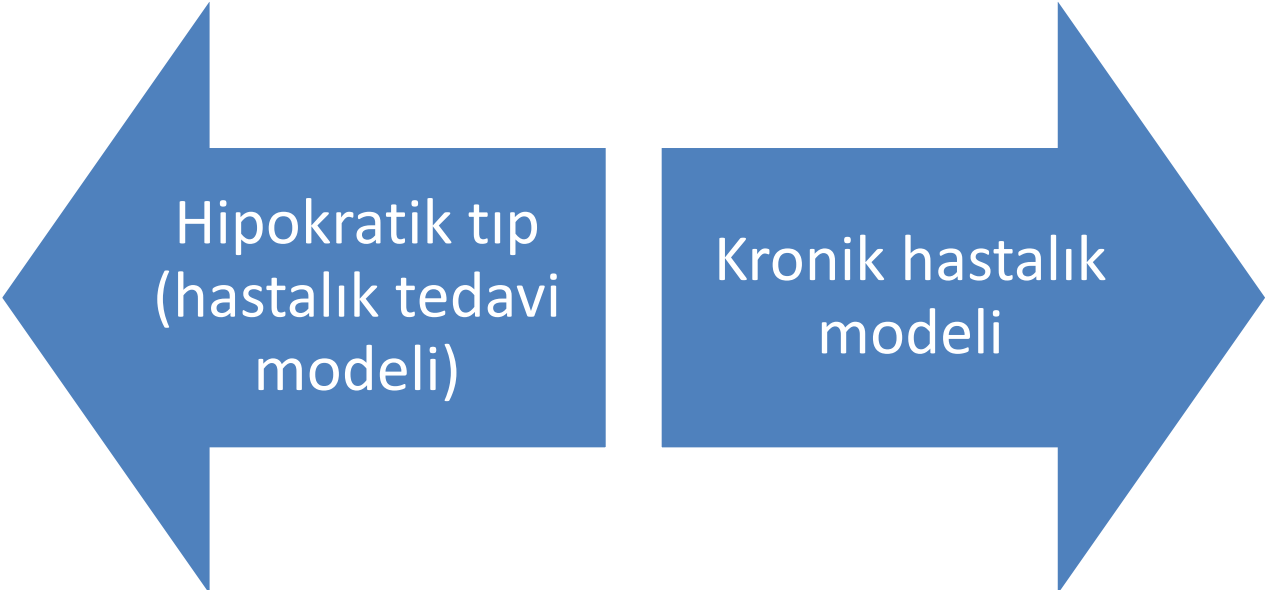
- Hekim-hüküm-hakim
- Hekim kelimesi, yargıda bulunmak anlamındaki hüküm kelimesinden gelmektedir.
- Hikmet=bilgelik
- Hekimlik aynı kökenden gelen “hikmet (bilgelik)” kavramını da içerir.
- Hekim bir bilgedir
 - Bilgi edinme, idrak, görgü, sağduyu, sezgisel anlayış
 - Bu özellikleri özümseyebilme ve uygulayabilme kapasitesi
 - Gerçeklerin bilgisini, varlıkların var oluş amaçlarını kavrama, sebepler ve sonuçları arasında ilişki kurabilme

Paradigma

Bir alanda
yerleşik yazılı
veya değil
tüm kural ve
uygulamalar

Bakış açıları

Davranışlar

Hipokratik tıp
(hastalık tedavi
modeli)

Kronik hastalık
modeli

Sorunlar (eski)

Açlık

Bulaşıcı
hastalıklar

Savaşlar

Sorunlar (yeni)

Yaşlanma

Kronik
hastalıklar

AIDS,
influenza,
COVID-19

Toplumsal değişimlerin yansımaları

Sosyal

Politik

Klinik

Teknolojik

Toplum

- Yaşlı
- Feminize

Sağlık sistemine etkiler

- Uzun ömür
- Morbidite, kronik hastalıklar
- Kırılgan, engelli, bağımlı yaşlılar
- Palyatif bakım
- Terminal dönem bakımı

Ekonomik kısıtlılıklar

- Bütçe dağılımı
- Krizler
- Sosyal güvenlik kurumları

Kalite

- Kalite standartları
- İyi klinik uygulamalar

İhtiyaç = Hak

Kaliteli tanı ve tedavi

Rehabilitasyon

Palyatif bakım

Koruyucu hekimlik

Teknolojik hizmet

Beklentiler

Kullanıcılar için en iyi «yaşam kalitesi»

Hasta ve bakıcıları için en iyi bakım kalitesi

Multiprofesyonel yaklaşım

Gücün paylaşılması

Hastalara, profesyonel/doğal bakıcılara daha fazla yetki

Günümüzde hekim ve hekimlik

- Hekimlik: uluslararası meslek standartları, deontolojik tüzüğü, etik kuralları, vicdani ve insani yönleriyle diğer mesleklerden farklı
- Toplumun hekilmlere bakış açısı ve biçtiği rol farklı
- Hekimlik
 - Uzun ve meşakkatli bir eğitim süreci
 - Farklı hayat biçim
 - Tatil, izin veya sosyal aktivite demeden göreve devam
 - Nöbetler, geceli gündüzlü çalışmalar
 - Ailesine ve yakınlarına yeterli zaman ayıramama

Toplumun bakış açısı değişiyor

- Üretimi ve refah seviyesini yükseltmeyi planlayan, teknolojik ilerlemeyi hedef alan toplumlarda mühendislik ve hekimlik gibi mesleklere ihtiyaç ve bu mesleklerin prestij ve kazanımları artar. Bir müddet sonra bu meslek mensupları teknisyen rolüne geçer ve toplumu yönlendirici etkileri azalır.
- Göçebelikten yerleşik hayata geçiş
- Tarım toplumundan şehirleşmeye geçiş

Toplumsal deęişimler

- Özgürlük kavramının içinin doldurulamaması veya yanlış anlaşılması
- Birey(sel)leşme mi bencillik veya hazzcılık mı?
- Olgunlaşma değil erdemleri hafifseme
- İletişim çağı: Yalanlar, yanlışlar, hakaretler ve kötü örneklerin çok kolay yayılması
- Eęitimsizlik ve sıradanlık kaliteye karşı; lümpenliğin yoğunlaşması
- Bilgiye değer verilmemesi
- Görgü, üretkenlik, kalite ve seviyenin itibar kaybı
- Genel ahlaki gerileme (hekimler dahil)
- Kıskançlık (diğer meslekler, diğer sağlık meslekleri)
- Neoliberal politikalar (hasta yerine tüketici)
- Dijital dönüşüm
- Popülizm
- Eşitliğin uzmanlığa tahakkümü
- Maddi ve manevi olarak sömürölmesi

Neden hekime şiddet?

- Hastam öldü (veya zarar gördü)!
- Ben hastayım sen uyuyorsun, yemek yiyorsun, gülüyorsun!
- İlgilenmiyorsun!
- Bana kaba konuştun!
- Çok bekledim!
- Paramı aldın!
- İyileşmedim!
- Bana yukardan bakıyorsun!
- Bir şu ilacımı yazmadın!
- Rapor vermedin!
- İstedğim teşhisi yazmadın!

Sağlıkta şiddet

- Sağlıkta şiddet mi toplumda şiddet mi?
- Sosyopat ve psikopatların tanınma, tedavi, takip ve cezalandırması yetersizdir. Bu hastaların eylemleri tüm topluma mal edilebilir mi?
- Medyanın bu olayları tahrik ve reklam etmesi
- Toplumsal iletişim dilinin kabalaşması
- Hakkına razı olmamak
- Kötülüğün sıradanlaşması
- Google doktorluğu
- Hekimlerin cahil kütlelerin önüne atılması
- Adalet sistemi

Hekimlerin suçu yok mu?

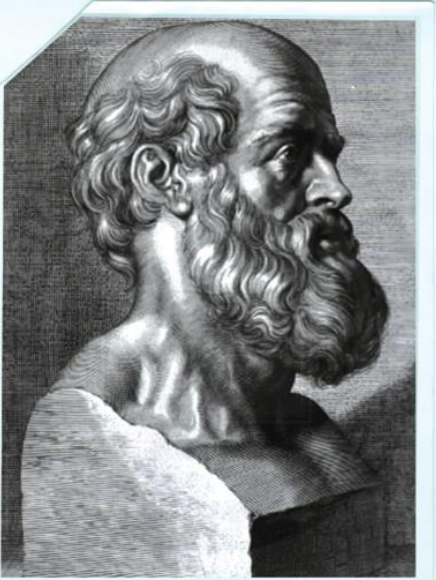
- Ahlaki bozulma
- Şarlatanlar
- Kısa zamanda çok para kazanma arzusu
- Kişisel küçük çıkarları için meslektaşlarını karalayanlar
- Genel bilimsel gerçekleri çarpıtanlar
- İş yükünün yoğunluğu
- Emek-ücret dengesizliği
- Maddi-manevi tükenmişlik
- Yurt dışında hekimliğin ve yaşamının mükemmel/muhteşem olduğuna dair sürekli propaganda

Hekimlik andı

TTB 2017 andı

...

Mesleğimi bana öğretenlere,
meslektaşlarıma ve öğrencilerime
hak ettikleri saygıyı ve minnettarlığı
göstereceğime,

Hipokrat
(M.Ö. 460-370)

Orijinal Hipokrat andı (2018 tercümesi, Wayback Machine sitesi)

...

Bu sanatta hocamı, babam gibi
tanıyacağım, rızkımı onunla
paylaşacağım, ihtiyacı olursa kesemi
onunla bölüşeceğim, çocuklarına
kardeşim gibi bakacağım ve
öğrenmek isterlerse bu sanatı
ücretsiz öğreteceğim; ilaç
reçetelerini, şifai bilgileri ve diğer
bilgileri sadece ve sadece kendi
evlâtlarıma, hocamın çocuklarına ve
hekimlik kurallarına uygun
sözleşmeyle bağlı ve ant içmişlere
öğreteceğim.

...

Çözüm

- Çözümün temeli toplumla ilgili
 - Toplum içinde karşılıklı saygının geliştirilmesi
 - Adalet duygusunun yerleşmesi
 - Eğitim sisteminin erdemli insanlar yetiştirmeye yoğunlaşması
- Sistemle ilgili
 - Mevcut sorunlara çözüm
 - Çağdaş hedeflere uyum
 - Yasal tedbirler ve mevzuat düzenlemeleri
 - Yapılan değişikliklerin uygulanmasının takibi

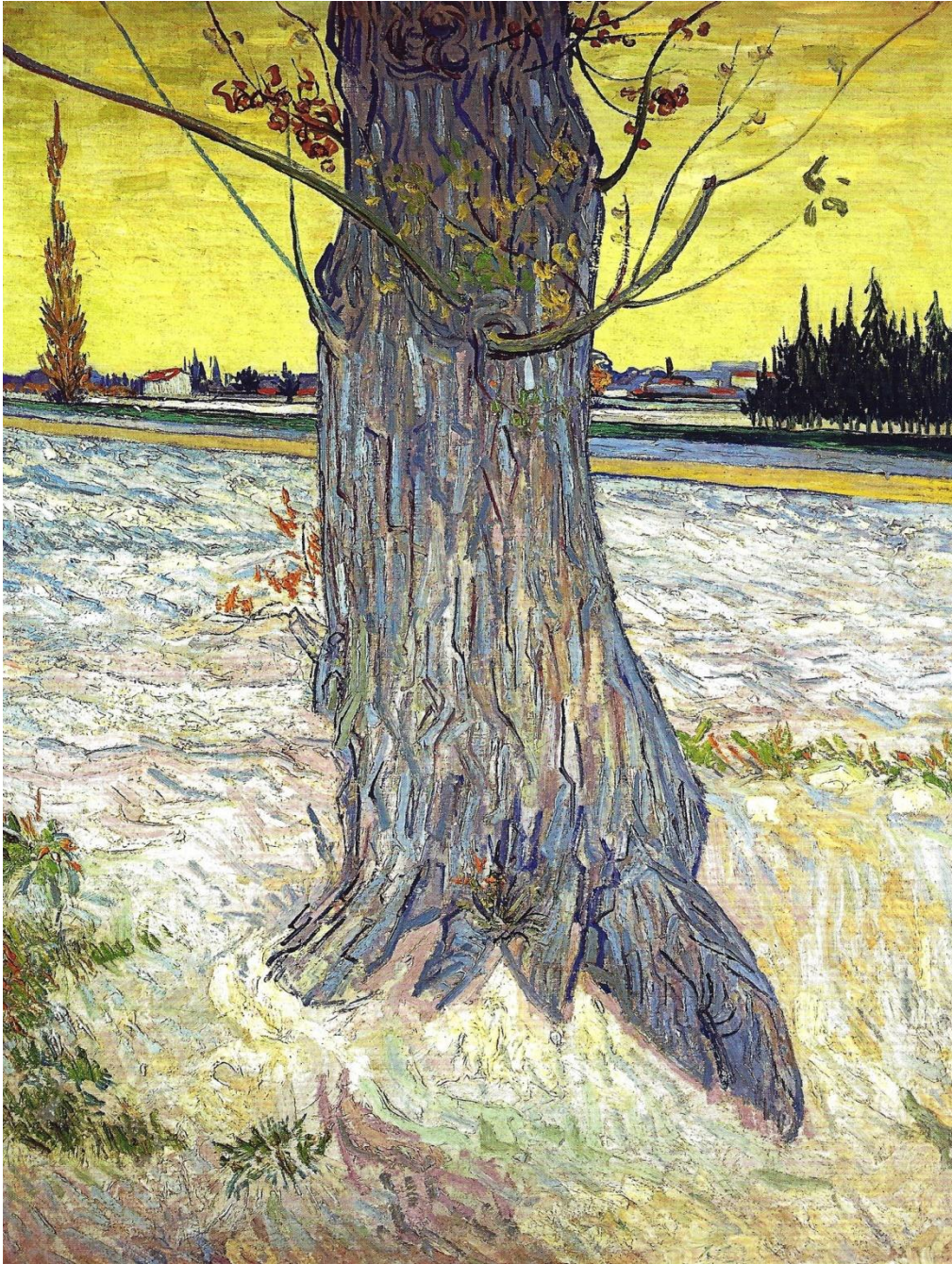
Çözüm

- Bireysel
 - Hekimlik yaşam biçimini içselleştirmek
 - Vicdan, ahlak, çalışkanlık, merhamet, şefkat, diğergamlık, iyilik, özgüven ve saygı gibi erdemlere sahip olmaya çalışmak
 - Sorumluluklarımızı yerine getirmek
 - İşimizi iyi niyetle, doğru yöntemlerle ve kaliteli yapmak

- Bireysel uygulamalarımız sorunları çözer mi?

Kaynaklar

- Sözlükler (TDK, www.turkedebiyati.com)
- Prof. Dr. Mustafa Kara
- PhD. Yüksel Hoş
- Prof. Dr. Muzaffer Şeker
- Şervan Gökhan

Teşekkürler

«Trunk of an Old Tree», Van Gogh, 1888